

Gregorianskt studiekonvent i Hästveda

Studiekonvent i gregorianik anordnades av LPS för första gången i Lunds stift den 21–23 september 1962 på Hästvedagården i samarbete med SKS, KSV och KSF med ett 20-tal deltagare från syd- och västsverige. Dagarna inleddes med vesper i Hästveda gamla medeltidskyrka från 1100-talet – som gjord för gregorianska tongångar. Kyrkoadj. K-E. Wallin, Karlshamn belyste i ett föredrag Tidegårdens teologiska uppbyggnad och framhöll därvid olika faktorer, som spelat in: Tidegårdens historiska utveckling från synagogans gudstjänst till den kristna Kyrkans. Att bedja psaltaren är att gå in i den böneform, som Herren själv bad med sina lärjungar. Detta förlänar åt tidegården dess tillbedjande karaktär. Även tidegårdens liturgiska uppbyggnad berördes.

Reformatorerna avskaffade ingalunda tidegården. I Sverige levde denna böneform kvar i katedralskolorna under ortodoxins tidevarv. Så småningom ersattes emellertid tidegården alltmer av katekesförhör och predikogudstjänster. Församlingen delades upp i en aktiv och en passiv del, lärare och åhörare, en uppdelning som på sina håll har bestått ända in i våra dagar.

Vår tids strävanden att få till stånd en levande, aktivt gudstjänstfirande församling har upptäckt tidegårdens stora möjligheter härvidlag. 1924 utgavs för första gången "Evangelisk Tidegård", ett blygsamt häfte, som dock snabbt slutsåldes och efterträdades av Veckans Tideböner och så småningom Den svenska Tidegården, vilken utkom i sin 5:te upplaga 1959.

Ibland möts man av den föreställningen, att tidegården skulle vara en speciellt högkyrklig gudstjänstform. Men lyckligtvis har ännu ingen kyrklig riktning monopol på att bedja Guds ord.

Om musiken i Det Svenska Antifonalet föreläste docent Ragnar Holte, Uppsala, och musikedirektör Albert Sjögren, Falkenberg, instruerade deltagarna i det praktiska utförandet av den gregorianska sången.

Docent Holte påpekade, att tidegården sjöngs på latin långt in på 1600-talet i vårt land. Man hyste inga speciella betänkligheter mot latinet

som gudstjänstspråk utan betraktade latinsjungandet som en god och nyttig övning för den tidens djäknar. Inte heller Laurentius Petri lär ha sett några principiella hinder för att bedja tidegården på latin, om bara texterna lästes på svenska. Efter religionskrigen på 1600-talet skärptes emellertid motsättningarna mellan lutherdom och papism samtidigt som den humanistiska andan trängdes tillbaka och med den det myckna latinpluggandet i skolorna. Den gregorianska sången är emellertid skapad kring latinet. Docent Holte berörde i samband därmed några av de svårigheter, som de gregorianska melodierna ackompanjeras av, när de överflyttas till moderna språk med annan ordaccent än latinet.

Tidegårdens ställning och möjligheter i svenskt gudstjänstliv var ämnet för ett samtal, vilket inleddes av musikedirektör Sjögren. Olika orsaker i svenskt kyrkoliv till tidegårdens f.n. starka ställning framhölls, bl.a. strävan till aktiv församlingsgemenskap, möjlighet till lekmanamedverkan i gudstjänsten, och inte minst – det kyrkomusikaliska uppsvinget.

Tidegården är avsedd att sjungas, men det är främst i den lästa formen, som den vunnit utbredning. En av LPS:s uppgifter är att sprida kunskap om Kyrkans lovsång genom tiderna. Att förutom studiekonvent också anordna gemenskapsdagar kring tidegården på de mera lokala planen ute i stiftet kan kanske vara en framtida väg. Studiecirklar kring tidegården och den gregorianska sången vore också ett lovvärt initiativ att pröva. Att sprida kunskap om Kyrkans lovsång innebär emellertid sist men inte minst att själva delta i den heliga tillbedjans liturgi inför Guds ansikte, som så länge varit försummad i vår del i Kristi Kyrka, och med hela Guds lovsjungande skapelse i himmelen och på jorden prisa Honom, som har väldet och äran och makten i evigheternas evigheter.

Margareta Lundborg

Studiedagar i Lund

LPS anordnade i samarbete med SKS i Lunds stift den 2–3 mars 1963 studiedagar i gregorianik på Laurentiistiftelsen i Lund.

Dagarna inleddes med stilla mässa på lör-

dagsmorgonen. Därefter samlades deltagarna till studieföreningen Erevnas sammanträde på Akademiska Föreningen, där professor Hugo Odeberg talade över ämnet Psaltarens ställning i bönelivet.

Dagordningen karakteriserades av de fyra dagliga bönetimearna, vilka samtliga sjöngos. Dessa föregicks av övning i den gregorianska sången under ledning av musikdirektör Albert Sjögren, Falkenberg. Docent Ragnar Holte, Uppsala, talade om musiken till Antifonalet, en musikteoretisk vägledning, som var mycket givande.

På lördagskvällen talade pastor Ingemar Thorin, Lund, om tidegårdens ställning och möjligheter, sedda särskilt ur kyrkospelarsynpunkt.

Lördagen avslutades med completorium i Sankt Peters Klosters kyrka med inledande orgelandakt av musikdirektör Olle Nilsson, Lund.

Söndagen inleddes med matutin och laudes, varpå följde mässa. Eftermiddagen ägnades åt sångövningar och musikteori.

Ledare för studiedagarna var kyrkoadjunkt Karl-Erik Wallin, Karlshamn.

Christer Ljungström.

Fællesnordisk studiekonvent i Danmark

I dagene 3.—7. juli 1962 samledes i Løgumkloster i Sønderjylland en kreds på henvend 40 mennesker for sammen at drøfte emnet: gregoriansk sang på modersmålet. Konventet var kommet i stand gennem indbydelse fra et udvalg bestående af skoleinspektør Erling Brahm, organist, dr. phil. Henrik Glahn, domorganist Ethan Rosenkilde Larsen, sognepræst Dag Monrad Møller, sognepræst Gunnar Pedersen, organist, mag. art. Finn Viderø og sognepræst Harald Vilstrup. Det var udvalgets hensigt at samle de forskellige kredse, som arbejder med den liturgiske sangs fornyelse, for at man ved at lytte til hinandens principper kunne opnå en større samling om arbejdets hovedlinier og enighed om den gregorianske sangs udførelse. I bevidstheden om disse problemers internationale karakter var der sendt indbydelser også til Finland, Island, Norge og Sverige.

Til konventets samlingssted var valgt det nyopførte refugium i Løgumkloster i Danmarks

grænseegn mod syd. Dette er opført i forbindelse med den romansk-gotiske cistercienser-klosterkirke, som under mødet dannede centrum og udgangspunkt for arbejdet og som tre gange daglig fyldtes af tidebønnernes gregorianske sang, til hvilket formål ribebispen Omerus jo omkring 1180 begyndte opførelsen af det skønne bygningsværk. Om den interessante historie, som knytter sig til kirken og omegnen, fortalte skoleinspektør Brahm i et indledende foredrag. Han ledede desuden en udflugt til Tønder og Møgeltønder kirke, hvor man sang vesperen, og organist Per Kynne Frandsen spillede på det nyrestaurerede barokorgel.

Drøftelserne indlededes af domorganist Rosenkilde Larsen, som i sit foredrag: den bibelske salmes tonunderlægning gennemgik de problemer, som opstår, når de gregorianske salmetonearter skal tilpasses den danske oversættelse af Davids salmer. Deltagerne fik lov til i praksis at prøve hvilke vanskeligheder, der kan opstå, idet der blev uddelt opgaver, hvis løsning ved en senere gennemgang vagte en ivrig diskussion. Det kom tydeligt frem, hvor vanskeligt det er at opnå eentydige regler for underlægningsarbejdet.

Organist, mag. art. Finn Viderø berettede om de principper, som har været grundlæggende ved udarbejdelsen af Det danske antiphonale.

Den gregorianske sangs anvendelse ved højmesse blev behandlet af sognepræst Gunnar Pedersen. Foredraget formede sig som en historisk gennemgang af den gregorianske sangs plads i den danske gudstjeneste efter reformationen, og det afsluttedes med en meget interessant forelæggelse af det forslag til en ny dansk højmesse, som den i disse år siddende liturgiske kommission ventes at offentliggøre.

Organist, mag. art. Ulrik Teubers foredrag: Modersmålsang, et økumenisk problem, viste, hvorledes der arbejdes med problemerne om forholdet mellem ord og tone i andre lande og kirkesamfund. Omtalt blev blandt andet den romersk-katholiske liturgiske bevægelses forsøg på omformning af den gregorianske sang.

Dr. theol. Arthur Adell nævnedes i sin gennemgang af den gregorianske sangs udførelse et citat af St. Benedict af Nursia om "at synge